

Nr 402.

Av herr **Magnusson** i Skövde, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 143, angående den högre lantbruksundervisningens ordnande m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 143 angående den högre lantbruksundervisningens ordnande föreslås i likhet med fjolårets prop., att undervisningen i trädgårdsanläggningskonst vid Alnarps trädgårdsinstitut skall tillsväras bestridas av extra lärare. Om behovet av en väl kvalificerad lärare i detta viktiga ämne har föreståndaren för trädgårdsskolan tidigare uttalat sig. Han har därvid med all skärpa framhållit, att undervisningen i nämnda ämne kommer att i väsentlig grad inverka på frekvensen av ansökningar, och han framhåller, att de unga män, som önska högre utbildning i trädgårdsodlingen, säkerligen komma att vända sig till utländska undervisningsanstalter, om det icke anses höjt över varje tvivel, att den meddelade undervisningen i trädgårdsanläggningskonst motsvarar högt ställda fordringar. Högre lantbruksundervisningssakkunniga ha för sin del icke kunnat vederlägga denna uppfattning men framhålla, att »det f. t. torde vara förenat med stora svårigheter att erhålla en verkligt kvalificerad person som fast anställd lärare». Häremot kan å ena sidan anmärkas, att studiet av trädgårdskonsten på senaste år omfattats på ett helt annat sätt och tillvunnit sig ett vida allmännare intresse än förr. Däröfver vittnar bland annat den omständigheten, att ämnet nyss gjorts till föremål för tvenne olika doktorsavhandlingar inom landet, andra tecken att förtiga. Å den andra sidan framhålles av i frågan initierade personer, att det säkerligen skulle vara ännu svårare att förmå en fullt kompetent extra lärare att åtaga sig denna krävande uppgift, och att ingen sådan person finnes att tillgå i skolans närhet eller i de sydsvenska städerna. Även om en fullt kompetent person ville åtaga sig en sådan tillfällig uppgift, vore knappast troligt, att han för denna undervisning skulle kunna tillbringa så lång tid vid Alnarp, som i detta fall vore önskvärt. På grund av ämnets natur bör läraren vara bosatt på platsen för att kunna handleda eleverna under gången av deras arbeten, som måste utsträckas till en väsentlig del av det andra läsåret.

Det bör därjämte beaktas, att en fast anställd lärare i trädgårdsanläggningskonst skulle kunna få full sysselsättning vid institutet och trädgårdsskolan. Han bör nämligen undervisa i ämnet ej blott i den högre kursen utan även i den lägre, och det vore så mycket mera lämpligt, att han därjämte skötte undervisningen i fältmätning och nivelle-

ring i båda kurserna, som specialläraren i jordbrukslära och kulturteknik, vilken eljes skulle handhava denna undervisning, redan är så starkt belastad med lärotimmar, att assistent måst förutsättas till hans biträde.

Då en kompetent lärare i trädgårdsanläggningskonst icke blott fyller en av de viktigaste undervisningsuppgifterna vid skolan utan därjämte knappast kan tänkas vara villig att antaga platsen med mindre än att han får en avlöning, motsvarande en lektors, bör för ändamålet beräknas en utgiftspost av 8,340 kronor. Däremot skulle vissa andra poster bland institutets lärarearvoden samtidigt kunna minskas eller utgå. Minskningen komme att utgöras av dels beräknad ersättning till speciallärare, 3,850 kronor, dels ett assistentarvode av 600 kronor eller sammanlagt 4,450 kronor, varför den ökning, som anställandet av en ordinarie lärare i trädgårdsanläggningskonst medförde, skulle belöpa sig till 3,890 kronor.

Högre lantbruksundervisningssakkunniga ha förutsatt, att botanikundervisningen vid trädgårdsavdelningen skulle till väsentlig del skötas av en lektor i botanik. I kungl. propositionen har en ordinarie lärare med betydligt lägre kompetens i botanik och kemi m. m. upptagits med huvudsaklig undervisningsskyldighet vid lägre trädgårdskurs och lantbruksavdelningen, medan undervisningen i botanik inom högre trädgårdskursen skulle meddelas av speciallärare. Av lätt insedda skäl bör samme lärare tjänstgöra vid båda trädgårdskurserna, och alltför täta ombyten av denne vore till mycket stor skada för verksamheten. Den undervisning denne lärare har att meddela vid trädgårdskurserna, bör på det allra noggrannaste anslutas till trädgårdsodlingen, medan de yngre botanister, som för en kortare tid ville åtaga sig sådan undervisning, icke kunna förutsättas vara tillräckligt inne i hithörande frågor. Under de senare åren har sålunda en del av botanikundervisningen vid trädgårdsskolan måst bedrivas med sådana tillfälligt anställda lärare, och det har blott allt för tydligt framgått, huru litet denna anordning främjar resultatet av undervisningen. En fast anställd lärare i botanik med akademisk bildning motsvarande lektorskompetens skulle givetvis också vara mycket önskvärd vid lantbruksavdelningen. Det bör icke vålla någon svårighet att till denna plats erhålla en lärare, som behärskar både botaniken och den del av zoologien, som kan bli föremål för undervisning vid institutet, medan det däremot vore högst osannolikt, att en person med full kompetens inom så skilda ämnen som botanik, zoologi, kemi, geologi och marklära skulle anmäla sig som sökande till en dylik befattning vid institutet. Då det framgår, att en lärare i botanik och zoologi skulle få full sysselsättning med undervisningen, eller sammanlagt 330 timmars föreläsningar och 135 timmars övningar (allt säkerligen rågt räknat), vore det så mycket större skäl, att en sådan tjänst anordnades, som undervisningen i kemi och geologi synes vara säkerställd för anseelig tid framåt, därigenom att innehavaren av professuren i dessa

ämnen vid lantbruksinstitutet lär komma att kvarstå på övergångsstat med undervisningsskyldighet i de nu föreslagna kurserna. Efter dennes avgång kunde måhända speciallärare användas för undervisningen i nämnda fack.

Det är av flera skäl önskvärt, att läraren i botanik och zoologi erhåller bostad vid Alnarp.

Om i enlighet med detta förslag en ordinarie lärarebefattning i botanik och zoologi med 8,340 kronors avlöning inrättas, minskas utgifterna för speciallärare med 3,625 kronor, varför nettoökningen kommer att utgöra 4,715 kronor.

I motion nr 542 till förra årets riksdag anförde jag i fråga om inträdesvillkoren till högre undervisningskursen i trädgårdsskötsel följande: »Sålunda torde för inträde i den högre trädgårdskursen inträdesfordringarna icke böra göras allt för stränga, emedan därigenom tvivelsutan en del till inträde förtjänta unga män skulle utestängas från kursen. Även om man understryker, att ingen bör lämnas inträde, som saknar nödiga förkunskaper att kunna tillgodogöra sig undervisningen, lär man kunna hävda att därför nödiga kunskaper kunna förefinnas utan att sökanden meriterar detta med minst realskoleexamen. En större möjlighet synes mig böra hållas öppen för sökanden att efter prövning vinna inträde. Trädgårdsmannayrket rekryteras i övervägande mån från de mindre bemedlade klasserna, och ett vidhållande av allt för svåröverkomliga skrankor för vinnande av inträde i den högre kursen skulle lätt verka därhän, att begåvade och kunniga ynglingar med goda förutsättningar att följa undervisningen, men som på grund av hemmets bristande ekonomiska tillgångar icke kunnat erhålla tillräcklig teoretisk skolning, utestängas från kursen. Det synes därför att utmärkt vitsord från genomgången lägre trädgårdsskola jämte icke allt för orimlig prövning i teoretiska ämnen bör berättiga till inträde i den högre kursen.»

Lantbruksakademien har i denna sak bland annat anført följande, som i huvudsak sammanfaller med min uttalade uppfattning i frågan och väl ägnad att läggas till grund för inträdesvillkor:

»Då eleverna vid de trädgårdsskolor, för vilka Kungl. Maj:t fastställt reglemente, under sin tvååriga kurs inhämtat i allmänhet större kunskaper i grundläggande ämnen, än som fordrades för realexamen, och de vid denna kurs haft så lång förberedande utbildning och nått den ålder, att avläggande av realexamen skulle förefalla onödigt betungande, synes det lämpligt, att avlagd examen från dylik trädgårdsskola med minst betyget med beröm godkänd såväl i de olika trädgårdsämnen som i svenska språket, matematik, fysik, kemi, botanik och zoologi ävensom i förmåga att ordna och leda trädgårdsarbeten borde ersätta realexamen som inträdesvillkor vid institutet. För övrigt torde kunskaperna i ett främmande språk kunna begränsas till förmåga att ledigt översätta från detta språk (tyska eller engelska till svenska), en färdighet, som vore be-

hövlig för studerande av utländsk facklitteratur och lätt förvärvades av dem, vilka enligt sakkunnigas förslag idkat praktiska trädgårdsstudier i utlandet.

För personer, som icke med nyssnämnda betyg genomgått tvåårig kurs vid lägre trädgårdsskola, borde de av sakkunniga föreslagna inträdesfordringarna kunna anses tillfredsställande, dock under förutsättning att den inträdessökandes praktiska förutbildning i trädgårdsyrket motsvarade den, som sagda skolors nyssnämnda elever besutte.»

Med de begränsade möjligheter, som alltid lära komma att förefinnas såväl i fråga om de studerandes inom trädgårdsyrket att bekosta en dyrbar utbildning som att erhålla däremot svarande anställningar efter genomgången högre kurs, lär det icke vara klokt att fastställa allt för hårda inträdesfordringar utan fastmer lämna möjligheter öppna för arbetsamma begåvningar, att, oavsett tillfällen till viss föregående skolundervisning, vinna inträde.

Jag tillåter mig med stöd av det anförda få hemställa,

att riksdagen måtte i händelse av bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 143 uttala:

att inträdessvillkoren för den högre kursen vid trädgårdsinstitutet måtte sättas i huvudsaklig överensstämmelse med lantbruksakademiens citerade yttrande och mina här angivna synpunkter,

besluta:

att i avlöningsstaten upptages ersättning till en ordinarie ämneslärare i trädgårdsanläggningskonst med 8,340 kronor samt att bostad beredes åt denne vid Alnarp;

att i avlöningsstaten upptages ersättning till ordinarie lärare i botanik och zoologi vid Alnarp med 8,340 kronor;

samt att anslaget för speciallärare minskas med respektive 4,450 kronor och 3,625 kronor.

Stockholm den 14 mars 1931.

Karl Magnusson,

Skövde.